

www.raakvlak.be

RAMSKAPELLE (KNOKKE-HEIST) A11-FONTEINESTRAAT

STEFAN DECRAEMER

Titel:

Resultaten archeologisch proefonderzoek: A11-Fonteinestraat

Opdrachtgever:

Agentschap Wegen & Verkeer
Koning Albert I-laan 1.2 bus 82
8200 Brugge
Tel.: 050/24.80.28 en Fax: 050/24.80.05

Locatie:

Fonteinestraat,
Ramskapelle

Eigenaar & gebruiker:

Dhr. André & Johan Braems

Vergunningsnummer:

2013/145

Versie:

Eindrapport

Auteur:

Stefan Decraemer

Raakvlak:

Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
F +32 [0]50 61 63 67
E info@raakvlak.be
www.raakvlak.be

Veldmedewerkers:

Amaury Cogels, Griet Lambrecht

Metaaldetectie:

Roland De Cock

© Raakvlak, april 2013

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak.

1.	Inleiding	3
2.	Situering van het projectgebied	5
2.1.	Historische situering	5
2.2.	Archeologische situering	6
2.3.	Bodemkundige situering	6
3.	Veldwerk	7
4.	Besluit	12
5.	Bibliografie	13
6.	Bijlagen	13

1. Inleiding

Dit archeologisch proefonderzoek kadert in de geplande realisatie van de snelweg A11. Het project is één van de "Missing Links", een project van de Vlaamse Overheid waarbij ontbrekende delen van snel- en ringwegen aangelegd worden die zorgen voor een betere mobiliteit. Het project zal een verbinding maken tussen de N49 in Westkapelle en de N31 in Brugge zodat de oostkust en de haven beter worden ontsloten en zodat doorgaand verkeer en plaatselijk verkeer worden gescheiden (**Fig. 1**).

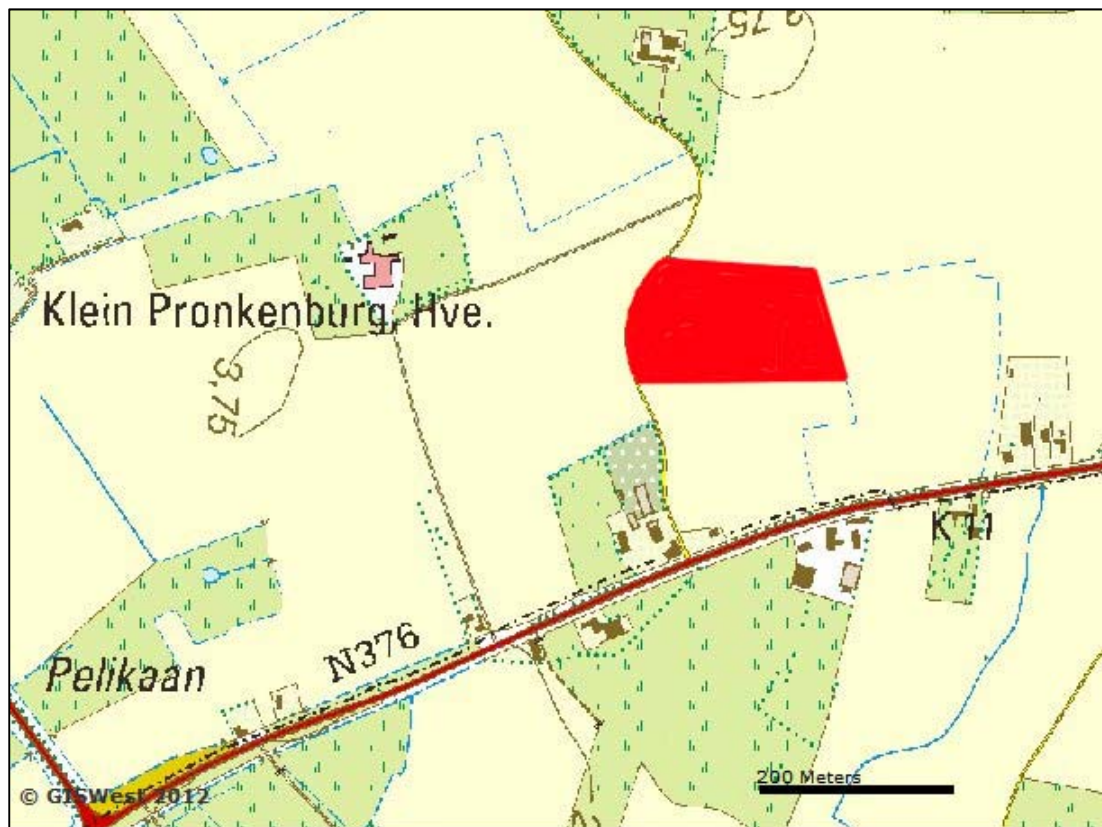

Figuur 1: Het A11 traject.

De aanleg van de A11 wordt voorafgegaan door een gefaseerd archeologisch onderzoek. Het archeologische vooronderzoek omvat vijf grote fasen: het bureauonderzoek, waarbij de bestaande literatuur, het kaartenmateriaal en de beschikbare lucht- en satellietfoto's worden geraadpleegd (deel I), de veldverkenning (deel II), waarbij op het terrein oppervlaktevondsten worden ingezameld, een verkennende boorcampagne (deel III) en een combinatie van karterend booronderzoek (deel IV) en proefsleuvenonderzoek (deel V). Het volledige actuele landschap moet gezien worden als één uitgestrekt bodemarchief met plaatselijke verdichtingen van sporen, de klassieke archeologische vindplaatsen.

Het archeologisch vooronderzoek heeft tot doel het inventariseren en waarderen van potentieel archeologisch erfgoed, dat door de geplande werken wordt verstoord. De resultaten worden geëvalueerd om de voordien ongekende, archeologische waarde van het bodemarchief vast te stellen en indien nodig een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aan te bevelen.

Aangezien tijdens de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek nog geen onteigeningen werden doorgevoerd, is Raakvlak tijdens het onderzoek afhankelijk van de welwillendheid van de eigenaars en pachters van de gronden. Slechts in enkele gevallen worden de archeologen toegelaten op de akkers. Dit verslag handelt over het onderzoek dat is uitgevoerd op vier percelen langs de Fonteinestraat en die in eigendom zijn van de heer Braems (Ramskapelle, Afd 9, sectie A, 488E, 488F, 489B & 489C). Hierbij zouden wij graag André en Johan Braems danken voor hun medewerking.

Figuur 2: Topografische kaart met projectgebied

2. Situering van het projectgebied

2.1. Historische situering

Op de plaats van het projectgebied is op de topografische kaarten die onder leiding van Joseph de Ferraris tussen 1771 en 1778 tot stand kwamen een verdwenen boerderij die bestaat uit twee gebouwen, te zien (**Figuur 3**).

Volgens het historisch onderzoek van M. Coornaert bevond zich op deze locatie een hofstede *het Fonteynken*, waarnaar de Fonteinestraat is vernoemd. Deze hoeve werd rond 1700 aangelegd op het terrein van het verdwenen middeleeuwse *Claps Dorp*. Het *Claps Dorp* is een verdwenen hoeve. De term dorp kan erop wijzen dat deze hoeve uit meerdere gebouwen bestond. (COORNAERT M., 1981, p.376 & 378)

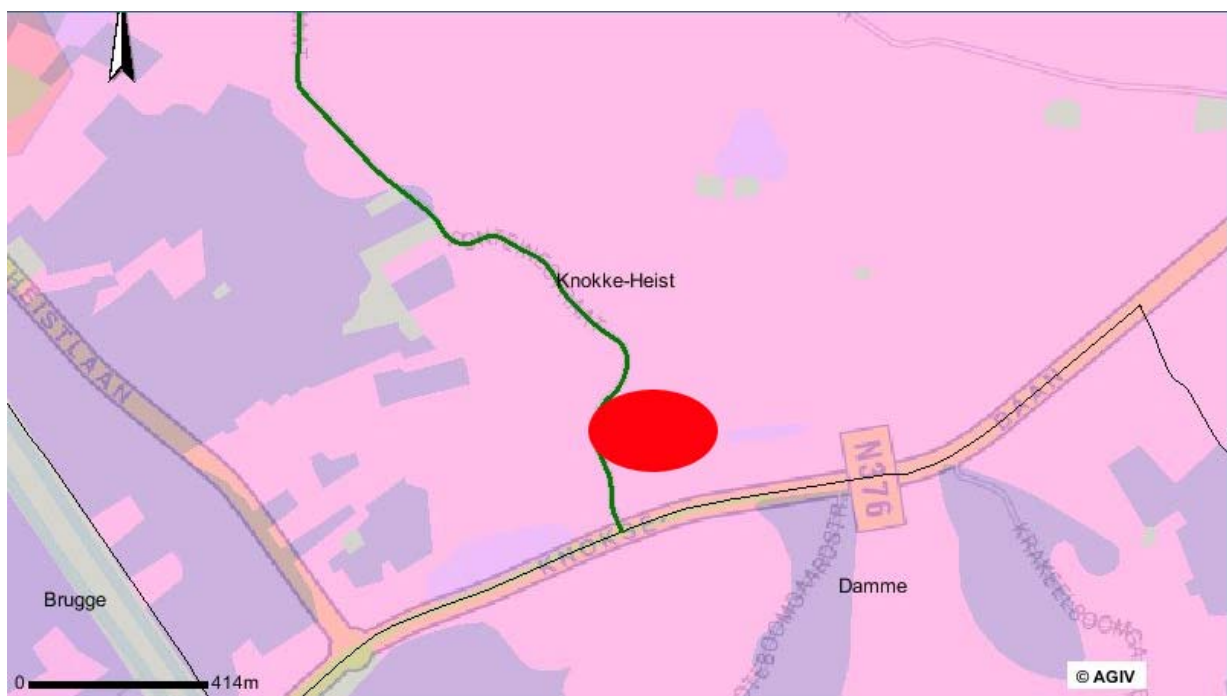
Figuur 3: Het projectgebied op de kaart van Ferraris met aanduiding van de hofstede *het Fonteynken*. (Bron: www.ngi.be)

2.2. Archeologische situering

In het projectgebied is nog geen archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Voor de aanvang van het proefsleuvenonderzoek werd weliswaar reeds een veldprospectie¹ op deze akkers uitgevoerd. Tijdens deze veldprospectie is een vondstenconcentratie² vastgesteld in het zuidwesten van het perceel 488F.

2.3. Bodemkundige situering

Het projectgebied is gelegen op een getijdegeul, gekenmerkt door een zandige afzetting (Fig 4).

Figuur 4: Situering van het projectgebied op de bodemkaart (roze = kreekrug).
(Bron: AGIV)

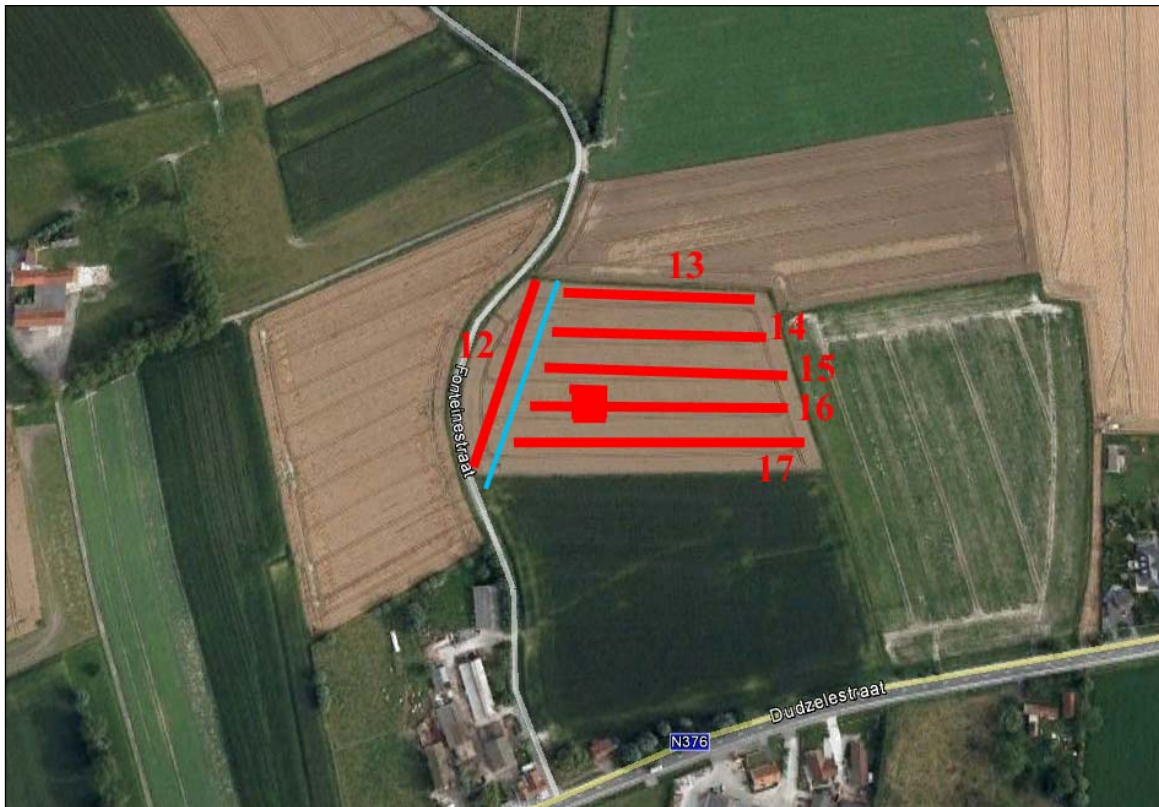
¹ Tijdens de periode winter 2008 tot voorjaar 2009 voerde Raakvlak een veldprospectie uit op de meeste akkers binnen het projectgebied van de A11. Zowel geploegde akkers als akkers met maïsstoppels of bezaaid met wintertarwe, onder de meest gunstige weersomstandigheden afgelopen. Elke akker werd door middel van het systeem van line-walking geprospecteerd. De vondsten werden verzameld en per akker geïnventariseerd.

² Grijs aardewerk, rood aardewerk, glas, metaal en pijpfragmenten

3. Veldwerk

Net ten oosten van de Fonteinestraat in Westkapelle zijn vier percelen geproefsleufd. Raakvlak krijgt de toestemming van eigenaars en gebruikers André & Johan Braems om de bovenstaande percelen te onderzoeken. Deze percelen worden doorsneden door een waterleiding van de TWMV, waardoor de ligging van de proefsleuven wordt aangepast aan het terrein.

Er worden 6 proefsleuven aangelegd (**bijlage 1**), één proefsleuf parallel met de Fonteinestraat, ten westen van de TMVW-leiding en de overige 5 proefsleuven worden aangelegd ten oosten van de TMVW-leiding parallel aan de Dudzelestraat. Deze vier percelen worden als één geheel onderzocht. In totaal worden er 78 archeologische sporen aangetroffen. Het grootste deel van de sporen concentreert zich aan de westelijke zijde van proefsleuven 16 en 17 en in mindere mate aan de westelijke zijde van proefsleuf 15.

Figuur 5: Schetsmatige lokalisering van de proefsleuven (rood: proefsleuven; blauw: TMVW-leiding). (bron: google earth)

In proefsleuven 12 t.e.m. 15 worden meerdere sporen geregistreerd. Het betreft overwegend grachten, maar daarnaast ook een drietal kuilen en enkele paalsporen. Het zeer schaarse materiaal in deze sporen kan gedateerd worden in de late middeleeuwen (SI13- Sp105 (gracht) en Sp109 (kuil)). In sleuven 16 en 17 wordt ook laat middeleeuws materiaal aangetroffen (SI16- Sp135 (amorse kuil) en Sp148 (gracht; scherven die behoren tot een laatmiddeleeuwse grape en voorraadpot), SI17- Sp153 (gracht of puinspoor) en Sp156

(amorf puinspoor). Vermoedelijk kunnen de sporen met middeleeuwse vondsten gelinkt worden aan de verdwenen hoeve *Claps Dorp*.

Figuur 6 & 7: Overzicht van Sleuf 12 en Sleuf 14.

Naast de vondsten en sporen uit de late middeleeuwen (met rood en grijsgebakken aardewerk, 15de eeuw) is er over sleuven 16 en 17 nog iets anders te melden. Proefsleuf 16 wordt dwars door de concentratie oppervlaktevondsten getrokken die is vastgesteld tijdens die veldprospectie. Ter hoogte van deze vondstenconcentratie worden meerdere archeologische sporen aangetroffen, waardoor besloten wordt om hier een kijkvenster aan te leggen. Deze sporen omvatten twee grachten, een zestal kuilen, twee cirkelvormige en enkele amorf sporen. Ze zijn aan de hand van de grote hoeveelheid verzamelde vondsten overwegend in de 17de-18de eeuw te dateren. Tussen de 17de-18de eeuwse sporen komen ook enkele oudere sporen aan het licht die laatmiddeleeuws grijs aardewerk bevatten. Opvallend is de leemte in vondsten uit de 16de eeuw. Dit doet een onderbreking in de bewoning vermoeden.

In de westelijke zijde van proefsleuf 17 worden ook meerdere sporen aangetroffen. Deze sporen concentreren zich vooral net ten zuiden van het aangelegde kijkvenster in proefsleuf 16. Deze sporen zijn ook overwegend in de 17de-18de eeuw te dateren.

Figuur 8: Spoor 105 in sleuf 13.

Figuur 9: Overlay van het proefsleuvenplan (zie figuur 6) op de kaart van Ferraris (1777).
(bron: www.ngi.be & google earth)

Als het proefsleuvenplan op de kaart van Ferraris wordt gelegd, valt onmiddellijk op dat er ter hoogte van het projectgebied een verdwenen boerderij heeft gestaan, die bestaat uit twee gebouwen (zie fig. 6) Volgens het historisch onderzoek van M. Coornaert bevond zich op deze locatie een hofstede *het Fonteynken*, waarnaar de Fonteinestraat is vernoemd. Deze hoeve werd rond 1700 aangelegd op het terrein van het verdwenen *Claps Dorp*.

Figuur 10: Overzicht Noordelijk kijkvenster op sleuf 16.

Figuur 11: Noordelijk kijkvenster op sleuf 16 met detail van spoor 163 en 164.

Figuur 12: Overzicht zuidelijk kijkvenster.

Figuur 13: Detail van spoor 168 in het zuidelijk kijkvenster.

4. Besluit

Tijdens dit proefonderzoek kwamen meerdere belangrijke archeologisch sporen aan het licht. Het grootste deel van deze sporen kunnen gelinkt worden aan de 17de-18de hofstede *Het Fonteynken*. Mogelijk zijn de middeleeuwse sporen te linken aan het *Claps Dorp*, die volgens historische bronnen op dezelfde plaats gelegen was. Verder onderzoek in de vorm van een opgraving kan dit uitwijzen.

Op de plaats waar de 17de-18de eeuwse hoeve gelegen was, wordt een opgraving geadviseerd. Aan de hand van de aangelegde proefsleuven kon de omvang van de site goed worden afgelijnd. Deze site is op de grote getijdegeul gelegen, waardoor de site zich onmiddellijk onder de ploeglaag bevindt.

5. Bibliografie

COORNAERT M., 1981: Westkapelle en Ramskapelle, boekdeel III, Tielt, p.376 & 378

<http://www.giswest.be/bodemkaart>

<http://www.giswest.be/topografische-kaarten-ngi>

http://www.kbr.be/collections/cart_plan/ferraris/ferraris_nl.html

<http://www.ngi.be>

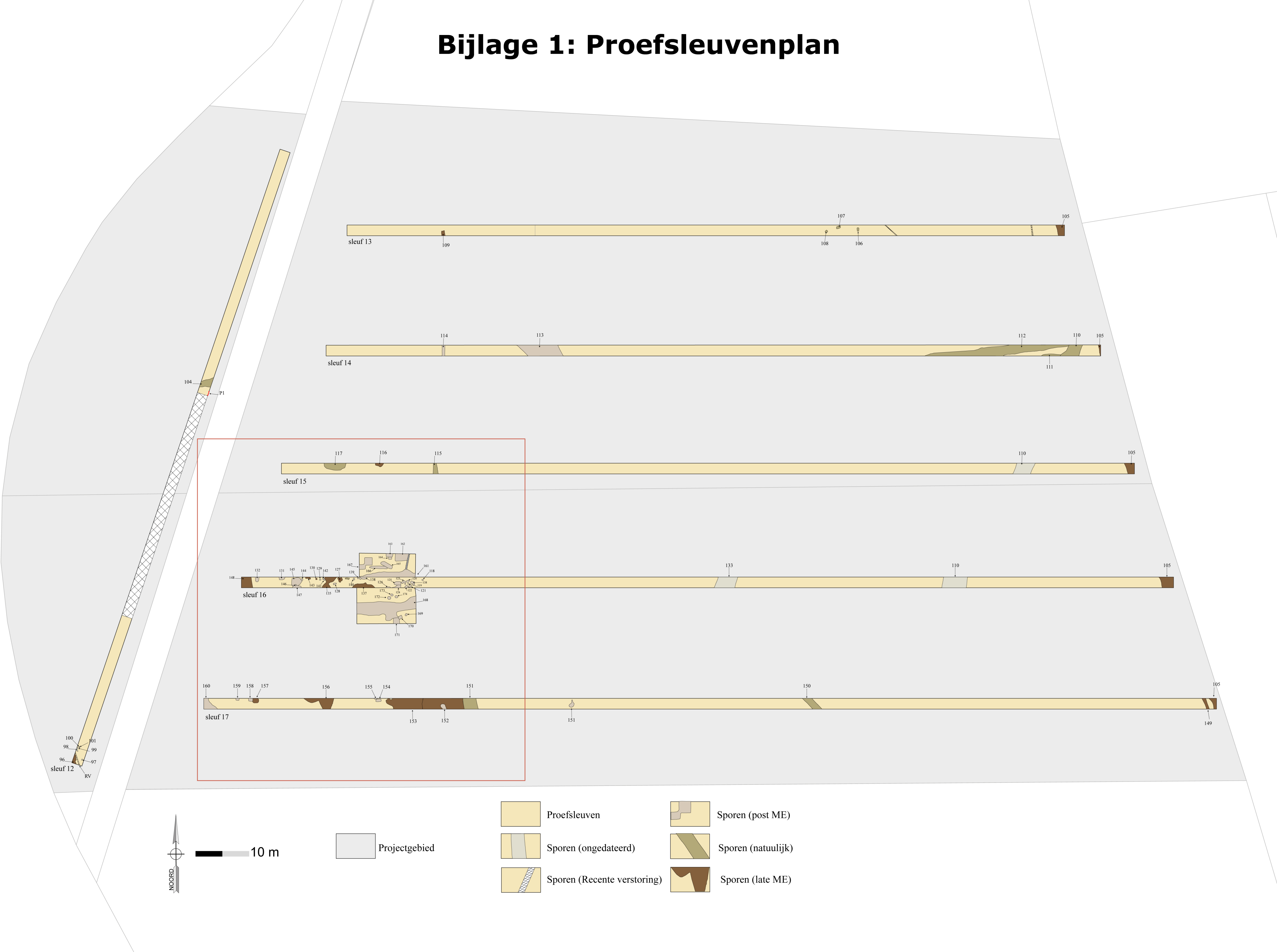
<http://www.agiv.be>

6. Bijlagen

Bijlage 1: Proefsleuvenplan.

Bijlage 2: Detail van het kijkvenster.

Bijlage 1: Proefsleuvenplan

Bijlage 2: Detail van het kijkvenster.

